

Sammanställning av hållbarhetskrav

Beläggningsarbeten 2023

Detta är en sammanställning av de hållbarhetskrav och villkor som är ställda i upphandlingen av Beläggningsarbeten 2023.

Ramavtalet bidrar till mål 12. Bekämpa klimatförändringarna i Agenda 2030, då stort fokus ligger på att säkerställa att kunderna får beläggningsarbeten med låg klimatpåverkan.

Krav och villkor i upphandlingen bidrar även till att nå nedanstående mål

Sammanfattning

Adda Inköpscentral AB (Inköpscentralen) arbetar för att upphandlande myndigheter ska nå sina klimat- och miljömål och ställer därför hållbarhetskrav både på leverantören, produkten och tjänsten.

Inköpscentralen ser stora fördelar med att ha gemensam kravställning varför vissa delar baseras på i bilagan *Gemensamma miljökrav för entreprenader* från Trafikverket, Stockholms stad, Göteborgs Stad och Malmö stad.

Följande hållbarhetsaspekter har kravställts i upphandlingen:

- Arbetsrättsliga villkor enligt kollektivavtal
- Hållbara leveranskedjor
- Cirkulär ekonomi
- Klimatpåverkan
- Miljö- och hälsoskadliga ämnen
- Systematiskt miljöarbete

Hållbarhetskrav och villkor

Under nedanstående rubriker finns de villkor och krav som ställts i upphandlingen. Rubrikerna utgörs av de hållbarhetsaspekter som just detta ramavtal omfattar:

Arbetsrättsliga villkor enligt kollektivavtal

Kollektivavtalsliknande villkor för lön, semester och arbetstid har ställts i enlighet med Väg- och Banavtalet. Se separat bilaga, Bilaga 07 – Arbetsrättsliga villkor.

Hållbara leveranskedjor

De grundläggande villkoren

Leverantören ska under hela ramavtalets löptid tillämpa villkoren enligt det här avsnittet. Ramavtalet ska fullgöras enligt följande grundläggande villkor för hållbara leveranskedjor:

- FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna
- ILO:s åtta kärnkonventioner om tvångsarbete, barnarbete, diskriminering och föreningsfrihet samt organisationsrätt (nr 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138 och 182)
- FN:s barnkonvention, artikel 32
- den arbetsrättslagstiftning, inklusive bestämmelser om lön, arbetstid, ledighet och socialförsäkringsskydd, som gäller i landet där arbetet utförs
- det arbetarskydd och den arbetsmiljölagstiftning som gäller i landet där arbetet utförs
- den miljöskyddslagstiftning som gäller i landet där arbetet utförs, och
- FN:s konvention mot korruption.

Om internationella bestämmelser ger ett starkare skydd för den enskilde än nationell lagstiftning, ska leverantören vidta skäligen åtgärder för att följa de internationella bestämmelserna.

Åtagandet gäller för all verksamhet med anknytning till ramavtalets utförande.

Leverantören ska enligt avsnittet "Policy och rutiner", säkerställa att de grundläggande villkoren uppfylls av anlitate underleverantörer i alla led.

Leverantören ska också säkerställa att dessa underleverantörer medverkar vid uppföljning enligt vad som anges i avsnittet "Uppföljning" i detta avsnitt.

Policy och rutiner

För att uppfylla åtagandet enligt "De grundläggande villkoren" ovan, ska leverantören vidta åtgärder för att förebygga och hantera eventuella avvikelser från de grundläggande villkoren enligt a) - f) nedan. Åtgärderna ska vara dokumenterade och tillämpas löpande under hela avtalstiden i den egna verksamheten och hos underleverantörer i alla led.

Leverantören ska vid avtalsstart:

1. ha antagit allmänt tillgänglig policy, beslutad av högsta ledningen, som innefattar ett åtagande att respektera de grundläggande villkoren
2. ha antagit rutiner för att vidareförmedla åtagandet att respektera de grundläggande villkoren i den egna verksamheten och i leveranskedjan
3. ha utsett ansvarig på ledningsnivå som ansvarar för efterlevnad av de grundläggande villkoren
4. ha antagit rutiner för att regelbundet genomföra riskanalyser, dvs. identifiera och prioritera aktuella och potentiella risker för brister i efterlevnaden av de grundläggande villkoren, innefattande en kartläggning av leveranskedjan med särskild hänsyn till högriskverksamheter
5. ha antagit rutiner för att regelbundet följa upp efterlevnad av de grundläggande villkoren, och
6. ha antagit rutiner för att omedelbart vidta åtgärder för att förhindra och begränsa brister i efterlevnaden av de grundläggande villkoren samt för att vidta rättelse vid identifierade brister.

Åtgärderna ska vidtas enligt FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter eller motsvarande.

Uppföljning

Inköpscentralen har rätt att följa upp att leverantören fullföljer sina åtaganden. Uppföljningen kan komma att ske i olika steg; egenrapportering enligt vad som beskrivs i avsnittet nedan och revision enligt avsnittet "Uppföljning och insyn".

Egenrapportering

På begäran av inköpscentralen ska leverantören, inom fyra (4) veckor, eller den senare tidpunkt som inköpscentralen anger, från det att begäran mottogs, skriftligen redovisa hur de grundläggande villkoren efterlevs. Redovisningen ska lämnas i inköpscentralens formulär för egenrapportering eller enligt inköpscentralens anvisningar.

Cirkulär ekonomi

Krav gällande återvunnen asfalt

Leverantören ska ha en tydlig målsättning kring och ständigt arbeta för att öka mängden återvunnen asfalt som används i beläggningsarbeten utförda på ramavtalet.

Leverantören kommer årligen, med 30 dagar varsel, bli inbjuden till ett möte med Inköpscentralen där leverantören ska redovisa följande:

- Hur leverantören lagt upp sitt arbetet, vilka åtgärder som vidtagits samt vilka åtgärder som planeras att vidtas för att öka mängden återvunnen asfalt i beläggningsarbeten.

Klimatpåverkan

Förnybart bränsle vid framställning av asfaltmassor

100% förnyelsebart bränsle, såsom biogas, bio-olja eller trä, ska användas vid framställning av samtliga asfaltmassor som används vid beläggningsarbeten utförda på detta ramavtal. Om något/några av leverantörens asfaltsverk av olika skäl och mycket tillfälligt behöver annat bränsle accepteras detta.

Leverantören ska vidare årligen, med 30 dagar varsel på anmodan av Inköpscentralen, inkomma med en redovisning över vilka bränslen som har använts under det senaste året vid framställning av all asfaltmassa producerad till beläggningsarbeten inom ramavtalet. Redovisningen ska även inkludera fakturor som verifierar att kravet efterlevs.

Om kravet inte uppfylls utgår vite enligt AFC.518.

Utsläppskrav vid tillverkning av asfalt

Av tabellen (Tabell 1.) framgår kravnivåer för Global uppvärmningspotential (GWP) under produktionsstadium, A1- A3 (Råmaterial, transport och tillverkning) för all asfalt producerad inom ramavtalet under år 2024, år 2025-2026 samt år 2027-2028. Leverantören får inte överskrida respektive angiven kravnivå det innevarande året. Den deklarerade enheten ska vara 1 ton (1000 kg) asfalt som passerar fabriksgrinden. Asfalten ska tillverkas enligt relevanta standarder, såsom SS

EN- standarder och AMA anläggning 20. Polymermodifierad bitumen är undantaget från kraven.

Asfaltstyp	Enhet	Krav* år 2024	Krav* år 2025-2026	Krav* år 2027-2028
ABT	kg CO ₂ e/ton	≤34	≤26	≤24
ABS	kg CO ₂ e/ton	≤40	≤30	≤27
ABb	kg CO ₂ e/ton	≤30	26	≤24
AG	kg CO ₂ e/ton	≤28	24	≤22

Tabell 1.

* Krav avser livscykel faserna A1 – A3 och indikatorerna (GWP-fossil) + (GWP-luluc) enligt SS-EN 15804.

Leverantören ska årligen, på anmodan av Inköpscentralen eller någon som företräder Inköpscentralen inom 30 dagar, inkomma med länkar till publicerade Environmental Product Declarations, miljövarudeklarationer, i vilka det tydligt ska framgå att samtliga av de efterfrågade kravnivåerna för respektive asfaltstyp i tabellen (Tabell 1.) efterlevs vid respektive asfaltsverk som producerat asfalt inom ramavtalet under det senaste året.

Leverantören ska inkomma med en deklARATION, en länk till en websida, per enskild asfaltstyp. För de fall leverantören använt flera varianter av asfalttyperna ska aritmetiskt medelvärde tillämpas och redovisas.

För att en EPD ska vara godkänt som verifierat i denna ramavtalsupphandling ska den vara:

- Upprättad enligt EN 15804.
- Tredjepartgranskad och publicerad hos en programoperatör. Programoperatören ska vara en oberoende aktör som övervakar framtagandet av EPD:erna och där EPD:n sen publiceras.
- Giltig/representativ (tidsmässigt, geografiskt och tekniskt). Att genomsnittet över ett år och över flera produktionsanläggningar anges kan vara godkänt, givet att variationen understiger 10 %. Branschgenomsnitt accepteras inte.
- Vara upplagd hos någon av nedanstående programoperatörer:
 - EPD International: <https://www.environdec.com/>
 - EPD Norge: <https://www.epd-norge.no/>
 - eller hos motsvarande programoperatör.

Om kravet inte uppfylls utgår ett vite enligt AFC.518.

El från förnyelsebara källor

All el som förbrukas inom ramavtalet ska komma från förnyelsebara energikällor. Med förnybara energikällor avses biobränsle, geotermisk

energi, solenergi, vattenkraft, vindkraft och vågenergi enligt Lag (2011:1200) om elcertifikat. Leverantören ska årligen, med 30 dagar varsel på anmodan av Inköpscentralen, inkomma med verifikat som visar att kravet efterlevs.

Om kravet inte uppfylls utgår vite enligt AFC.518.

Energianvändning

Den samlade energianvändningen för fordon och arbetsmaskiner som används inom ramavtalet ska under ramavtalstiden effektiviseras och uppnå de kravnivåer som anges för respektive år i tabellen nedan (Tabell 2). Kravnivåerna gäller för respektive entreprenad. Minst 59 procent av den samlade energianvändningen, avseende fordon och arbetsmaskiner i respektive entreprenad, ska vid avtalsstart bestå av el från förnybara energikällor och/eller hållbara höginblandade och hållbara rena biodrivmedel.

Med förnybara energikällor avses biobränsle, geotermisk energi, solenergi, vattenkraft, vindkraft och vågenergi enligt Lag (2011:1200) om elcertifikat.

Klimatkraven höjs successivt under ramavtalstiden, se Tabell 2. Andel förnybart totalt är bindande krav, oavsett reduktionsplikts utveckling.

Leverantören ska årligen, med 30 dagar varsel på anmodan av Inköpscentralen, redovisa hur de säkerställt att kravet uppfyllts samt redovisa reduktionsnivåerna de uppnått på aggregerad nivå för samtliga entreprenader utförda inom ramavtalet.

Leverantören ska vidare, på anmodan av Inköpscentralen, UM eller någon som företräder någon av dessa, inom 30 dagar redovisa reduktionsnivåerna i enskilda uppdrag.

I de fall biodrivmedel används måste det, för det aktuella drivmedlet, finnas ett hållbarhetsbesked utfärdat av Energimyndigheten i enlighet med Lag (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen. Reduktionsplikten tillgodoräknas i kalkylen.

Maximalt minskad klimatpåverkan i ett enskilt uppdrag

Leverantören ska, i de fall UM efterfrågar detta, kunna genomföra en entreprenad med så låg klimatpåverkan som möjligt. Leverantören ska då även bistå med kompetens och råd i planeringsstadiet samt i utförandestadiet.

Om leverantören tackar nej till att genomföra detta får UM gå vidare med förfrågan till nästa leverantör i rangordningen.

Krav på redovisning av klimatutsläpp

Leverantören ska utan extra kostnad under hela ramavtalets löptid, efter varje avslutad entreprenad om UM så önskar, redovisa klimatutsläppen för uppdraget till UM. Om UM så föredrar ska leverantören redovisa detta totalt för alla entreprenader utförda åt denna UM för det aktuella året i stället. Redovisningarna ska på anmodan även tillhandahållas Inköpscentralen.

Som minst ska följande parametrar ingå i uträkningen: klimatpåverkan för de ingående råvarorna, transporter av råvaror till asfaltsverket, tillverkning av asfaltsmassa, transport av asfaltsmassa samt utläggning av asfaltsmassa. Transportsträckor kan baseras på värden angivna i en karttjänst eller annat tillförlitligt system.

Krav på fordon och drivmedel

Samtliga fordon och arbetsmaskiner som leverantören använder vid entreprenader inom ramavtalet ska uppfylla nedan angivna krav 9.1-9.3.

Allt bränsle som leverantören använder vid utförande av entreprenader inom ramavtalet ska uppfylla nedan angivet krav 9.4.

Kraven på Euroklasser för fordon och ålders- och stegkrav på arbetsmaskiner är satta för att uppfylla EU:s krav på luftkvalitet (partiklar).

Om kravet inte uppfylls utgår vite enligt AFC.518.

Lätta fordon

Lätta fordon (under 3500kg) ska uppfylla Euro 6 eller senare Euro-krav.

Tunga fordon

Tunga fordon ska uppfylla Euro VI eller senare Euro-krav. Tunga fordon som för sin uppgift på arbetsplatsen drivs med el, och använder förbränningsmotor för sin förflyttning/framdrift ska uppfylla Euro V. Fordonets förbränningsmotor får i sådant fall ej användas under arbete eller för att framställa el.

Arbetsmaskiner

Arbetsmaskiner får inte vara äldre än 6 år, tillverkningsåret oräknat. Arbetsmaskiner vars motorer har en effekt under 19 kW får inte vara äldre än 9 år, tillverkningsåret oräknat. Arbetsmaskiner vars motorer uppfyller kraven enligt Steg IV eller senare Steg-krav för användas även om ålderskravet inte är uppfyllt. Arbetsmaskiner som för sin uppgift drivs med el, och använder förbränningsmotor för sin förflyttning/framdrift får inte vara äldre än 9 år, tillverkningsåret oräknat. Arbetsmaskinens förbränningsmotor får i sådant fall ej användas under arbete eller för att framställa el.

Drivmedel

Drivmedel ska uppfylla följande krav och kriterier:

- Alkylatbensin (SS 155461:2008 samt drivmedelslagen (SFS 2011:319 §5))
- Bensin MK1 (SS-EN 228:2013 samt drivmedelslagen (SFS 2011:319 §4))
- Dieselbränsle MK1 (SS 155435:2016 samt drivmedelslagen (SFS 2011:319 §8))
- E85 (SS 155480:2012)
- ED95 (SS 155437:2015)
- Fordonsgas (SS-EN 16723-2:2017)
- RME/FAME (SS-EN 14214:2012+A1:2014)
- Syntetiska dieselbränslen (EN 15940:2016)

Alkylatbensin ska användas för motorerna i bensindrivna arbetsmaskiner och arbetsredskap i de fall dessa inte är försedda med katalytisk rening.

Vid användande av ovanstående drivmedel ansvarar fordons/maskinägaren för att motortillverkaren har givit godkännande för att använda aktuellt drivmedel.

För tunga fordon som uppfyller Euro VI ska fordonet även vara typgodkänt för aktuellt drivmedel. Utöver ovan listade drivmedel är det även tillåtet att använda el samt vätgas.

Leverantören ska, på anmodan av UM eller någon som företräder UM, inom 30 dagar, redovisa samtliga drivmedel som använts i entreprenaden. Leverantören ska vidare, på anmodan av Inköpscentralen, med 30 dagars varsel redovisa hur de säkerställt att kravet efterlevts samt vilka drivmedel som använts i samtliga entreprenader inom ramavtalet under det senaste året. Redovisningen ska inkludera fakturor som verifierar att kravet efterlevs.

Miljö- och hälsoskadliga ämnen

Kemikalier

Leverantören ansvarar för att säkerställa att samtliga kemiska produkter som används i uppdrag som utförs inom ramavtalet uppfyller kraven nedan. Leverantören ska tillämpa miljöbalkens produktvalsprincip vid val och användning av kemiska produkter:

a. Kemiska produkter ska i första hand klara Trafikverkets kriterier för grupp A.

b. Om det inte är möjligt att uppfylla Trafikverkets kriterier för grupp A får kemiska produkter som klarar kriterierna för grupp B användas. Kemiska produkter som inte klarar kriterierna för grupp A ska uppfylla följande särskilda villkor före användning:

- En dokumenterad produktvalsanalys och farobedömning ska göras innan produkten används.

c. Om det inte heller är möjligt att uppfylla Trafikverkets kriterier för grupp B får kemiska produkter klassificerade i grupp C användas. Kemiska produkter som inte klarar kriterierna för grupp B ska uppfylla följande särskilda villkor före användning:

- En dokumenterad produktvalsanalys, farobedömning samt riskanalys ska göras innan produkten används.

Kemiska produkter får inte användas om de innehåller ämnen på Trafikverkets förbudslista i halter lika med eller över respektive ämnes egenskapskriterier, Grupp D.

Trafikverkets kriterier för grupp A, B och C är harmoniserade med kriterier som används av bedömningssystemen i bygg- och anläggningsbranschen. Dessa bedömningssystem får i samråd med UM användas för att verifiera kemiska produkter enligt Trafikverkets kriterier. Översättningsnyckel för kriterierna finns som bilaga till upphandlingsdokumentet se *Översättningsnyckel Trafikverket.pdf*.

Hydraulvätskor som används ska uppfylla miljöegenskapskraven i Svensk Standard SS 155434 om det inte föreligger tekniska skäl som förhindrar detta. Leverantören ska i sådant fall kunna redovisa dessa skäl på anmodan för UM, Inköpscentralen eller någon som företräder dessa.

Om kravet inte uppfylls utgår vite enligt AFC.518.

Systematiskt miljöarbete

Systematiskt miljöarbete

Leverantören ska vid avtalsstart och under hela avtalsperioden bedriva ett systematiskt och dokumenterat miljöarbete som är öppet för granskning av Inköpscentralen eller Inköpscentralens ombud. Miljöarbetet ska minst omfatta för avtalsföremålen relevanta delar av verksamheten.

Dokumentation som visar att ett systematiskt miljöarbete bedrivs ska finnas tillgänglig för granskning under hela avtalstiden och minst innehålla:

1. En miljöpolicy som är antagen av företagets ledning och som innehåller åtagande om att uppfylla bindande krav och en ständigt förbättrad miljöprestanda.

2. Mål och handlingsplaner för betydande miljöpåverkan och miljörisker.

3. Rutiner för:

- hantering av betydande miljöpåverkan och miljörisker
- egenkontroll och uppföljning av miljöarbetet
- hantering av avvikelser, korrigerande och förebyggande åtgärder
- beredskap och agerande vid nödlägen.

Det systematiska miljöarbetet ska vara dokumenterat och på anmodan kunna redovisas för UM, Inköpscentralen eller någon som företräder någon av dessa.

Dokument i ledningssystemet ska vara märkta med datum och verksamhetens namn och vara giltiga under hela ramavtalstiden.

Eventuella certifikat eller diplom ska täcka relevanta delar av verksamheten.

Avvikelse från kravet anses föreligga om leverantören under ramavtalstiden konstateras sakna delar av ett systematiskt miljöarbete som det definieras i kravet.

Om verksamheten är certifierad enligt ISO 14001 eller EMAS (EC 1221/2009) bedöms giltigt certifikat verifiera att villkoren ovan efterlevs.

Miljö- och klimatplan

Leverantören ska, på anmodan av UM, ta fram och presentera en skriftlig entreprenadspecifik miljö- och klimatplan. Minst följande punkter ska ingå:

1. En namngiven juridiskt miljöansvarig och en namngiven miljökontaktperson.
2. En redovisning av identifierad betydande miljöpåverkan och identifierade miljörisker.
3. En beskrivning av hur miljökraven ska uppnås.
4. En redovisning av hur miljökompetensen säkerställs d.v.s. vilken kompetens som finns med hänsyn till miljökraven och vilken kompetens som finns tillgänglig på plats.
5. Hur miljöplanen och miljökraven kommuniceras med personal, egen såväl som inhyrd.
6. En beskrivning av hur klimatkraven, krav 3), 5)- 7) samt 10) i denna bilaga, ska uppfyllas.

Leverantören ska säkerställa att miljö- och kvalitetsplanen håller tillräckligt kvalitet och uppfyller ställda krav innan arbetet påbörjas och ska i samråd med UM dokumentera detta.

Information

Det pågår projekt i Sverige med syfte att på sikt ska underlätta rapportering av bränsleförbrukning i entreprenader. När ett sådant system finns framtaget och Inköpscentralen bedömt att det kan verifiera att hållbarhetskrav i detta avtal uppfylls samt att det underlättar arbetet för både leverantörer och Inköpscentralen kan detta börja användas i avtalet. Detta kommer i så fall ske i samförstånd mellan leverantörer och Inköpscentralen.